

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ในจังหวัดเชียงราย

A Study on Lychee Production and Marketing in Chiang-rai Province

ของ

นายชาญศักดิ์ แซ่อย่าง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536

ACC. NO.....
Date Received... ๕๓ ส.ค. 2537
Call No.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

A. A. A.

17, 11, 36

(อาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

B. B. B.

17, 11, 2536

(อาจารย์วิเชษฐ์ มณีรัตน์)

หัวหน้าภาควิชาฯ

C. C. C.

17, 11, 36

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ลิกธิไพศ)

14455
7 ส.ค. 2541

๑๗พ.
๘๔๙๘๗
๒๕๓๖

14455

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ในจังหวัดเชียงราย

A Study on Lychee Production and Marketing in Chiang-rai Province

T097652

โดย

นายชาตศักดิ์ แซ่ฮ่าง

ช/พ.
๑/498ก
2536

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....**97652**.....
วันเดือนปี.....

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2536

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ในจังหวัดเชียงราย

โดย : นายชาญศักดิ์ แซ่อย่าง

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต(บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชา : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ,... 10 , พ.ศ. 2536

(เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ)

ลิ้นจี่เป็นไม้ผลที่ผู้บริโภครู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความต้องการสูง เพราะว่ามีลักษณะของผลสด สี รสและกลิ่นชวนรับประทาน ความต้องการในประเทศส่วนใหญ่บริโภคผลสดประมาณร้อยละ 60 และส่งออกในรูปแบบของผลสดประมาณร้อยละ 4 และมีการนำเข้าลิ้นจี่ผลสดเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ส่วนใหญ่จะนำเข้าลิ้นจี่ผลสดจากประเทศไต้หวันร้อยละ 77 แต่ไม่มีการนำเข้าลิ้นจี่กระป๋องและแช่แข็ง ปริมาณการนำเข้าในแต่ละปีไม่แน่นอน สำหรับในตลาดต่างประเทศที่ประเทศไทยส่งออกลิ้นจี่ผลสดส่วนใหญ่ส่งไปประเทศสิงคโปร์ร้อยละ 45 และเมื่อเปรียบเทียบด้านคุณภาพและปริมาณการส่งออกกับประเทศคู่แข่งอื่นอย่างเช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไต้หวันแล้วจะเห็นได้ว่าประเทศไทยส่งออกได้เพียง 563.4 ตัน นอกจากนี้ราคาขายปลีกลิ้นจี่สดในสิงคโปร์ยังมีความแตกต่างกันมากขึ้นกับแหล่งที่นำเข้า เนื่องจากว่าผลผลิตลิ้นจี่ของประเทศไทย จีนและไต้หวัน ออกสู่ตลาดไม่พร้อมกันคือประเทศไทยจะเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน ประเทศไต้หวัน ช่วงเดือน มิถุนายน-สิงหาคมและประเทศจีนช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน จึงทำให้ลิ้นจี่ของประเทศไทยได้เปรียบและเป็นที่ต้องการของตลาด ถึงแม้ว่าคุณภาพลิ้นจี่ของประเทศไทยจะดีออกกว่าก็ตาม จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะผลิตลิ้นจี่ผลสดให้มีคุณภาพเพื่อส่งออกไปต่างประเทศก่อนคู่แข่งอื่น ซึ่งจังหวัดเชียงรายนั้นถือได้ว่าเป็นแหล่งที่ผลิตลิ้นจี่ที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศไทยและเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้มากที่สุดของจังหวัดเชียงราย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงต้องการทราบถึงสภาพการผลิตทั่ว ๆ ไป ต้นทุนการผลิต รายได้ ตลอดจนอุปสรรคในการผลิตลิ้นจี่ของเกษตรกรในอำเภอแม่จัน อำเภอแม่สายและอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ปีการเพาะปลูก 2535/36 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของลิ้นจี่ต่อไป

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 4-6 คนแต่ที่ช่วยในการผลิตสินค้าส่วนใหญ่มีจำนวน 2 คน เกษตรกรทั้งหมดมีที่ดินเป็นของตนเอง นอกจากทำสวนลิ้นจี่แล้วก็ทำสวนมะม่วงเป็นส่วนใหญ่ พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกกันมากคือพันธุ์ฮงฮวย โดยให้เหตุผลในการเลือกพันธุ์ปลูกว่าให้ผลผลิตมากเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีใส่ลิ้นจี่ทั้งหมดสูตรที่ใช้คือ 15-15-15 การให้น้ำจะใช้วิธีรดโคนต้นเป็นส่วนใหญ่ การป้องกันโรคและแมลงใช้สารเคมีในการป้องกัน ส่วนการกำจัดวัชพืชจะใช้วิธีถาก ถางหรือดายเป็นส่วนใหญ่ เมื่อได้ผลผลิตแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ปัญหาในการผลิตที่เกษตรกรประสบคือ ประสิทธิภาพธรรมชาติ โรคและแมลงรบกวนและปัญหาผลร่วงและผลแตก ปัญหาด้านการตลาดส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรได้ราคาผลผลิตไม่แน่นอน จำนวนผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีไม่แน่นอน

ข้อเสนอแนะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมใจในการผลิตลิ้นจี่อย่างจริงจังเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ คือทางด้านเกษตรกรนั้นควรที่จะให้ความเอาใจใส่ต้นลิ้นจี่และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ทางด้านสมาคมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรให้มากขึ้น ส่วนทางด้านรัฐบาลนั้นก็ควรจัดหาเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ หรือกำหนดเขตส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตลิ้นจี่อย่างชัดเจนและแน่นอนเพื่อให้เกษตรกรที่สนใจได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

คำนิยม

ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้สำเร็จล่วงได้ด้วยดีเพราะความเอื้อเฟื้อของอาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะและอาจารย์วิเชษฐ์ มณีรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ก็ยังได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนวีระ เลิศวุฒิกรตลอดจนพี่ๆ และน้องๆ ที่ช่วยในการสัมภาษณ์เกษตรกรและที่สำคัญที่สุดคือความร่วมมือในการตอบคำถามของเกษตรกรทุกๆ ท่านเกี่ยวกับทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ ผู้จัดทำจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ส่วนดีในปัญหาพิเศษฉบับนี้ทั้งหมดขอมอบให้กับทุกท่านที่เกี่ยวข้องในการทำครั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้จัดทำขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชาญศักดิ์ แซ่อย่าง

พฤศจิกายน 2536

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
นิยามศัพท์	8
ตรวจเอกสาร	9
วิธีการศึกษา	11
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย	14
ที่ตั้งและอาณาเขต	14
สภาพภูมิประเทศ	14
สภาพภูมิอากาศ	16
การคมนาคม	16
การตลาดและโครงสร้างทางการตลาดของจังหวัดเชียงราย	17
สภาพทั่วไปของลีนจี้	18
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกลีนจี้	18
การเตรียมพื้นที่ปลูกลีนจี้	19
ศัตรูลีนจี้	21
บทที่ 3 ผลการศึกษา	25
สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลีนจี้ในจังหวัดเชียงราย	25
สภาพการผลิตและการตลาดลีนจี้ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย	31
ปัญหาในการผลิตและการตลาดลีนจี้ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย	42

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	44
สรุปผลการศึกษา	44
ข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	47

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าที่ส่งแยกรายประเทศของไทย	2
2	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ส่งแยกรายประเทศของไทย	3
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ระบียงแยกรายประเทศของไทย	4
4	พืชเศรษฐกิจที่ทำการรายได้ให้แก่จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2534	6
5	สถิติการปลูกสินค้าปี 2535 แยกตามอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่	7
6	เพศของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	26
7	อายุของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	26
8	การนับถือศาสนาของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	27
9	ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	28
10	สถานภาพสมรสและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	29
11	จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการผลิตสินค้าของเกษตรกร	30
12	ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	30
13	อาชีพอื่น ๆ นอกจากทำสวนสินค้า	31
14	พันธุ์ที่ปลูกและสาเหตุที่เลือกปลูกพันธุ์สินค้า	33
15	แหล่งที่มาของพันธุ์สินค้าที่ปลูก	34
16	การแต่งกิ่ง การให้น้ำและการกำจัดวัชพืชของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	36
17	วิธีการป้องกันโรคและแมลงของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	37
18	การจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	37
19	จำนวนผลผลิตจากการผลิตสินค้าของเกษตรกร	38
20	รายได้จากการผลิตสินค้าของเกษตรกร	39
21	ต้นทุนการผลิตสินค้าของเกษตรกร	40
22	ปัญหาในการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า	42

สารบัญภาพ

I หน้า

ภาพที่

1	อาณาเขตติดต่อของจังหวัดเชียงราย	15
2	การจำหน่ายสินค้า	22

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ในปัจจุบันผลไม้ได้รับความนิยมนิยมจากผู้บริโภคมากขึ้น ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมในการเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของไม้ผลหลายชนิด เช่น มะม่วง ส้ม ลำไย ลิ้นจี่ สตรอเบอร์รี่และทุเรียน เป็นต้น ซึ่งในจำนวนผลไม้ที่ประเทศไทยสามารถผลิตได้นี้ ลิ้นจี่เป็นไม้ผลชนิดหนึ่งที่กำลังจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดแผนพัฒนาลิ้นจี่ขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ด้วย

ลิ้นจี่เป็นไม้ผลที่ผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความต้องการสูง เนื่องจากลักษณะของผลสด มีรสและกลิ่นชวนรับประทาน นอกจากนี้ยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นลิ้นจี่กระป๋อง บรรจุขวดโดยการแช่แข็งและลิ้นจี่ลอยแก้วได้ด้วย ความต้องการในประเทศส่วนใหญ่บริโภคผลสดประมาณร้อยละ 60 เข้าโรงงานแปรรูปประมาณร้อยละ 36 และส่งออกในรูปของผลสดประมาณร้อยละ 4 ระดับราคาที่เหมาะสมที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยในปี 2535 คือ 52.50 บาท/กิโลกรัม (กองการสินค้าเกษตร 2, 2536) นอกจากนี้ยังต้องนำเข้าลิ้นจี่ผลสดเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ส่วนใหญ่จะนำเข้าลิ้นจี่ผลสดจากประเทศไต้หวันร้อยละ 77 และสาธารณรัฐประชาชนจีนร้อยละ 20 โดยไม่มีการนำเข้าลิ้นจี่กระป๋องและแช่แข็ง ปริมาณการนำเข้าในแต่ละปีไม่แน่นอน (ตารางที่ 1) สำหรับในตลาดต่างประเทศนั้นในปี 2535 (มกราคม - ตุลาคม) ประเทศไทยส่งออกลิ้นจี่ผลสด 1,447 ตัน มูลค่าประมาณ 59 ล้านบาท ส่วนใหญ่ส่งไปประเทศสิงคโปร์ร้อยละ 45 รองลงไปคือ ฮังการีร้อยละ 19 มาเลเซียร้อยละ 17 และอังกฤษร้อยละ 4 (ตารางที่ 2) และส่งออกลิ้นจี่กระป๋อง 8,393 ตัน มูลค่าประมาณ 306 ล้านบาท ส่วนใหญ่ส่งไปประเทศสิงคโปร์ร้อยละ 24 รองลงไปคือมาเลเซียร้อยละ 22 สหรัฐอเมริการ้อยละ 15 ฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ส่งไปเท่ากันคือ ร้อยละ 6 (ตารางที่ 3) เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพลิ้นจี่และปริมาณการส่งออกกับประเทศคู่แข่งอื่นอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไต้หวันแล้ว จะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถส่งออกลิ้นจี่สดในปี 2534 ถึง 1,750 ตัน และประเทศไต้หวันส่งออกลิ้นจี่สด 12,380 ตัน ขณะที่ประเทศไทยส่งออกได้เพียง 563.4 ตัน (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2535) นอกจากนี้ราคาขายปลีกลิ้นจี่สดในสิงคโปร์ยังมีความแตกต่างกันมากขึ้นกับ

แหล่งที่มาเข้า กล่าวคือ ถ้าเป็นสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนราคาโลกร้อยละ 20.00-28.00 เหรียญสิงคโปร์ ขณะที่สินค้าของไทยราคาโลกร้อยละ 3.50-8.00 เหรียญสิงคโปร์

ตารางที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรรายประเทศของไทย

(ปริมาณ : ตัน)

(มูลค่า : พันบาท)

ประเทศ	ปี พ.ศ. 2533		ปี พ.ศ. 2534		ปี พ.ศ. 2535 (มค.- ตค.)		
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ร้อยละ
สาธารณรัฐ ประชาชนจีน	15.0	1,036.6	6.7	463.8	17.8	1,092.7	19.8
สวีตเซอร์แลนด์	-	-	2.0	121.8	1.0	62.5	1.1
ไต้หวัน	-	-	671.6	16,831.1	69.1	1,960.8	76.7
อื่น ๆ	-	-	-	-	2.2	132.7	2.4
รวม	15.0	1,036.6	680.3	17,416.7	90.1	3,248.7	100.0

ที่มา : (กองการสินค้าเกษตร 2 , 2536)

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าสดแยกรายประเทศของไทย

(ปริมาณ : ตัน)

(มูลค่า : ล้านบาท)

ประเทศ	ปี พ.ศ. 2533		ปี พ.ศ. 2534		ปี พ.ศ. 2535 (มค.- คค.)		
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ร้อยละ
สิงคโปร์	153.5	4,880.3	137.3	5,595.8	652.4	25,806.0	45.1
มาเลเซีย	258.0	4,995.2	199.9	4,849.6	247.5	5,145.9	17.1
ฮ่องกง	291.4	9,012.7	144.4	4,765.1	274.3	16,449.9	18.9
ฝรั่งเศส	19.7	803.9	6.8	369.3	21.8	1,074.1	1.5
อังกฤษ	22.8	740.9	49.5	2,340.5	62.2	2,215.6	4.3
อื่น ๆ	23.9	1,017.0	25.5	795.2	189.2	8,489.8	13.1
รวม	769.3	21,450.0	563.4	18,715.5	1,447.4	59,181.3	100.0

ที่มา : (กองการสินค้าเกษตร 2 , 2536)

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรของประเทศไทย

(ปริมาณ : ตัน)

(มูลค่า : พันบาท)

ประเทศ	ปี พ.ศ. 2533		ปี พ.ศ. 2534		ปี พ.ศ. 2535 (มค.- ตค.)		
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ร้อยละ
สหรัฐอเมริกา	585.0	19,986.9	560.1	22,118.7	1,227.3	47,543.4	14.6
สิงคโปร์	928.9	31,210.8	988.7	37,577.7	2,024.4	74,172.6	24.1
มาเลเซีย	685.1	17,610.5	933.1	20,737.1	1,868.1	45,990.6	22.3
ฝรั่งเศส	358.5	11,184.5	225.0	9,932.7	506.5	20,302.2	6.0
เนเธอร์แลนด์	373.5	15,676.9	440.7	21,016.2	504.4	22,497.0	6.0
ออสเตรเลีย	215.2	8,084.7	202.6	9,841.0	396.1	17,080.5	4.7
อังกฤษ	114.4	6,284.6	195.7	12,376.1	352.9	16,334.9	4.2
เยอรมัน	92.3	3,937.6	233.8	10,211.9	137.8	6,058.1	1.7
อื่น ๆ	479.6	18,192.8	591.1	27,409.1	1,375.2	56,357.9	16.4
รวม	3,775.5	132,169.3	4,370.8	171,220.5	8,392.7	306,337.2	100.0

ที่มา : (กองการสินค้าเกษตร 2 , 2536)

เท่านั้น แต่เนื่องจากว่าผลผลิตสินค้าของประเทศไทย เงินและได้หวั่น ออกสู่ตลาดไม่พร้อมกันคือ ประเทศไทยจะเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนในช่วงเดือน เมษายน-มิถุนายน จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะผลิตสินค้าสด เพื่อส่งเข้าตลาดสิงคโปร์และส่งกองก่อนที่สินค้าของเงินและได้หวั่นจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือน มิถุนายน-กันยายน (ตารางที่ 2)

สินค้าเป็นไม้ผลที่ต้องการสภาพภูมิอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมเป็นระยะเวลา ช่วงหนึ่งในการออกดอกติดผลคือ ระยะก่อนออกดอกความชื้นสัมพัทธ์ควรต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์

และในระยะติดผลความชื้นสัมพัทธ์ควรอยู่ในช่วง 80-100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งภูมิประเทศไทยในทางภาคเหนือมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกลิ้นจี่ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย โดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงรายนับถือได้ว่าเป็นแหล่งที่ผลิตลิ้นจี่ที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศไทย และเกษตรกรก็นิยมปลูกกันมาก จนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดเชียงรายในปี 2534 มากที่สุดถึง 198.05 ล้านบาท (ตารางที่ 4) จากความต้องการบริโภคลิ้นจี่อย่างแพร่หลายนี้ จึงควรที่จะสนใจการเพาะปลูกลิ้นจี่ให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ลิ้นจี่ที่มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริโภค แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สายและอำเภอเมือง (ตารางที่ 5)

ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าจึงต้องการทราบถึงสภาพการผลิตทั่ว ๆ ไป ต้นทุนการผลิต รายได้ ตลอดจนอุปสรรคในการผลิตลิ้นจี่ของเกษตรกรในอำเภอแม่จัน อำเภอแม่สายและอำเภอเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของลิ้นจี่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกลิ้นจี่ ในจังหวัด เชียงราย
2. ศึกษาถึงสภาพการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ของเกษตรกรในจังหวัด เชียงราย
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ของเกษตรกร ในจังหวัด เชียงราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่ว ๆ ไปของเกษตรกรที่ทำการลิ้นจี่ ในจังหวัด เชียงราย
2. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่ว ๆ ไป ในการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ของเกษตรกรใน จังหวัด เชียงราย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ ของเกษตรกรในจังหวัด เชียงราย

ตารางที่ 4 พืชเศรษฐกิจที่ทำการรายได้ให้แก่จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2534

ชื่อพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตรวม (เมตริกตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก)	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวเหลือง				
รุ่นที่ 1	3,952	726	7.64	5.55
รุ่นที่ 2	3,868	738	7.85	5.79
รุ่นที่ 3	4,426	4,837	7.23	34.97
ข้าวสี				
รุ่นที่ 1	8,894	2,428	6.24	15.15
รุ่นที่ 2	3,346	747	6.83	5.10
รุ่นที่ 3	2,458	596	5.60	3.32
อ้อยโรงงาน	1,722	13,887	0.46	6.39
สับปะรด(นางแล)	7,141	19,141	5.54	106.04
กะหล่ำปลี	1,975	5,246	2.02	10.60
หอมแดง	2,642	4,915	6.48	31.85
ลำไย	16,638	3,862	25.23	97.82
ลิ้นจี่	13,959	5,167	38.33	198.05
สตรอเบอรี่	710	1,750	16.47	28.82
ส้มเขียวหวาน	1,770	1,847	8.42	15.55

ที่มา : (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย , 2535)

ตารางที่ 5 สถิติการปลูกมันสำปะหลังปี 2535 แยกตามอำเภอของจังหวัดเชียงราย

อำเภอ	พื้นที่ปลูก (ไร่)			ผลผลิต เฉลี่ยต่อไร่ (ก.ก)
	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล	รวม	
เมือง	2,051	970	3,021	600
เชียงของ	394	220	614	777
เชียงแสน	427	97	524	1,262
แม่จัน	2,615	1,313	3,954	1,155
แม่สาย	1,820	830	2,650	696
แม่สรวย	250	800	1,050	419
พาน	1,520	68	1,588	865
เทิง	480	290	770	400
เวียงป่าเป้า	716	355	1,071	248
ป่าแดด	46	49	95	272
เวียงชัย	188	332	520	1,120
พญาเม็งราย	180	168	348	439
(กิ่ง) เวียงแก่น	72	94	166	1,084
รวม	10,754	5,586	116,340	9,337

ที่มา : (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย , 2536)

4. เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น สำหรับผู้ที่สนใจในการผลิตและการตลาด
สินค้าของจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการผลิตและการตลาดสินค้า รวมถึง
สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีเกษตรกร
ปลูกสินค้ากันอย่างแพร่หลาย โดยการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรจากอำเภอต่าง ๆ ที่มีการผลิตสินค้ามาก
ที่สุด 3 อันดับแรกคือ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในการศึกษา
ครั้งนี้ได้ทำการศึกษาระหว่างปีการเพาะปลูก 2535/36

นิยามศัพท์

ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง ค่าเสื่อมของจอบ ค่าเสื่อมของเลื่อยตั่งกิ่ง
ค่าเสื่อมของกรรไกรตั่งกิ่งและค่าเสื่อมของเครื่องฉีดยา ซึ่งใช้วิธีการคำนวณแบบเส้นตรง

รายได้ (ต่อไร่ต่อปี) หมายถึง ผลคูณของผลผลิตต่อไร่ต่อปีกับราคาขายได้ต่อ
กิโลกรัม

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าวัสดุและค่าจ้างแรงงาน

ค่าวัสดุ หมายถึง ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยคอกและค่าสารเคมี

ค่าจ้างแรงงาน หมายถึง ค่าเตรียมดิน ค่าใส่ปุ๋ย ค่าตัดตั่งกิ่ง ค่าฉีดยา ค่าขนส่ง
และค่ากำจัดวัชพืช

การตรวจเอกสาร

วิจิตร วังอิน (2526) ได้กล่าวถึงประวัติของลิ้นจี่และลักษณะพันธุ์ดังต่อไปนี้ ลิ้นจี่ (*Litchi chinensis* Sonn) เป็นไม้ผลเขตกึ่งร้อนอยู่ในวงศ์ Sapindaceae มีถิ่นกำเนิดทางภาคใต้ของจีนแถบมณฑลทกวางตุงและฝุกเกียน ชื่อสามัญ คือ Litchi หรือ Lychee นิยมปลูกกันแพร่หลายในประเทศจีน ได้หวัน อินเดียน แอฟริกาใต้ พม่า ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาและไทย สันนิษฐานว่าเข้ามาในประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น แล้วแพร่ไปทางภาคเหนือในช่วงรัชกาลที่ 5 ปัจจุบันลิ้นจี่ที่ปลูกกันมากทางภาคเหนือคือ พันธุ์สังข์ฮวย ลักษณะของพันธุ์สังข์ฮวย เป็นพันธุ์ที่โตเร็ว ทรงพุ่มใหญ่ ใบหนาสีเขียว ขอบใบบิด เนื้อขาวขุ่น รสหวานอมเปรี้ยว คุณภาพสม่ำเสมอ เมล็ดโต จุดอ่อนคือกิ่งฉีกง่าย ลักษณะของพันธุ์โอเอชียะ ทรงพุ่มใหญ่แต่เล็กกว่าสังข์ฮวย มีกิ่งก้านมาก เกิดเป็นมมูแคบ ใบเล็กยาว สีเขียวเข้ม ยอดอ่อนสีแดง เป็นพันธุ์ที่หักผลทรงหัวใจป้อม ผิวผลสีแดงเลือนนาก ออกกัลลา ระหว่างหนามสีเขียวเข้ม เปลือกหนา เนื้อหนาสีขาวขุ่น นุ่มฉ่ำน้ำ ผลแก่เร็วมีกลิ่นหอม ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ผลแก่ปลายพฤษภาคม หลังพันธุ์สังข์ฮวย 2 สัปดาห์ ลักษณะของพันธุ์กิมเจง ต้นเป็นพุ่มเตี้ย กิ่งก้านสาขาสั้น ไม่เปราะง่าย เติบโตช้ากว่าพันธุ์สังข์ฮวย ใบเขียวจัด ขอบใบด้านข้างงอ ปลายใบแหลม ทรงผลกลมสีเขียวหรือออกแดง ๆ ร่องหนามสีอ่อน เนื้อผลขาวขุ่น เมล็ดเล็ก ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ผลแก่กรกฎาคม ลักษณะของพันธุ์จักรพรรดิ ผลโตมาก ผิวหยาบขรุขระ เปลือกหนา รสดีพอใช้ เนื้อผลเป็นน้ำ ลักษณะของพันธุ์บิวสเตอร์ (Brewster) ทรงผลยาว ผลโต หนามแหลมปานกลาง ผลสีแดง เนื้อแน่น รสดีมีกลิ่นหอม ทยะแก่ไม่จัดมีกรดสูง ออกดอกติดผลได้ดี ช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนพฤษภาคม หลังพันธุ์สังข์ฮวย 1 สัปดาห์

กองการสินค้าเกษตร 2 (2536) ได้เปรียบเทียบคุณภาพของลิ้นจี่ไทยกับประเทศคู่แข่งชั้นต้นนี้ ลิ้นจี่สดของไทยเนื้อค่อนข้างบาง เมล็ดใหญ่ รสหวานอมเปรี้ยว บางครั้งมีรสฝาด เปลือกเปลี่ยนเป็นสีได้ง่าย ไม่สามารถเก็บได้นานแม้จะอยู่ในห้องเย็น ลิ้นจี่สดของไทยเนื้อค่อนข้างบาง เมล็ดใหญ่ รสหวานอมเปรี้ยว ขนาดผลใกล้เคียงกับของไทย สามารถเก็บไว้ในที่เย็นได้เป็นเวลานานประมาณ 7-10 วัน โดยที่เปลือกไม่เปลี่ยนสี ลิ้นจี่สดของจีน เนื้อหนา เมล็ดเล็ก รสหวาน ผลโตสีแดงเข้มกว่าของไทยและได้หวัน ไม่สามารถเก็บได้นาน และยังได้กล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอนะ คือ ลิ้นจี่เป็นผลไม้ที่เน่าเสียง่าย การใช้สารรักษาความสดควรระมัด

ระวังอย่าให้มีสารพิษตกค้างเกินกว่าที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนด นอกจากนี้จากคุณภาพของลันจีไทย ต่อกว่าคู่แข่งอื่นจึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์เพื่อให้มีคุณภาพดีกว่าปัจจุบัน

Pantastco และคณะ (1975) อ้างโดย กัลปพฤกษ์ ลีละวัฒน์ (2534) ได้กล่าวถึงหลักของการเก็บรักษาผลผลิตได้ 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก การควบคุมขบวนการอันไม่พึงประสงค์ของพืช (Control of undesirable plant processes) เช่น การงอก (sprouting) การขยายตัวของโครงสร้าง (Elongation of existing structure) การงอกของราก (rooting) การงอกเมล็ด (Seed germination) การเกิดความเหนียว (toughness) และการตอบสนองต่อแรงโน้มถ่วงและแสง ประการที่ 2 การควบคุมการคายน้ำ (Control of transpiration) เช่น ความชื้นและอุณหภูมิ ประการที่ 3 การควบคุมการหายใจ (Control of respiration) ทำได้โดยการลดอุณหภูมิของผลผลิตให้ต่ำลงและควบคุมระบบการหมุนเวียนของอากาศให้เหมาะสมและประการสุดท้าย การควบคุมสิ่งมีชีวิต (Control of organism) เป็นการลดความเสียหายที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

กรมวิชาการเกษตร (2524) ได้ศึกษาการเก็บรักษา ลันจีพันธุ์สังข์ฮวย ในประเทศไทย โดยทำการทดลองเมื่อปี 2519 พบว่าถ้าเก็บรักษาลันจีในตะกร้าพลาสติกที่อุณหภูมิห้องจะสามารถเก็บรักษาลันจีได้ 2-3 วันและถ้าเก็บรักษาในถุงพลาสติกเจาะรูที่อุณหภูมิห้อง จะสามารถเก็บรักษาได้ 4 วันแต่ถ้านำไปใส่ถุงพลาสติกเจาะรูและเก็บที่อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียสจะสามารถเก็บได้นานถึง 15 วัน

กัลปพฤกษ์ ลีละวัฒน์ (2534) ได้ศึกษาการเติบโตและการเก็บรักษาลันจีพันธุ์สังข์ฮวยสรุปได้ว่า จากการวัดทางกายภาพและทางเคมีตลอดระยะเวลาการเติบโตของผลลันจีพบว่า ปริมาณกรดและปริมาณน้ำตาล มีความสัมพันธ์กับเวลาสูงมากจึงควรใช้ค่าเหล่านี้เป็นดัชนีความแก่หรือดัชนีการเก็บเกี่ยวของผลลันจีพันธุ์สังข์ฮวยได้เมื่ออายุประมาณ 11 สัปดาห์หลังติดผลจะทำให้ลันจีมีคุณภาพดีที่สุด โดยมีปริมาณน้ำตาลวิตามินซีสูงสุดและมีปริมาณกรดต่ำสุดและการเก็บรักษาในน้ำยาฆ่าเชื้อรา benomyl ความเข้มข้น 500 ppm ที่อุณหภูมิ 52 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 2 นาทีแล้วฝังผลให้แห้งจุ่มด้วยพลาสติก PVC ก่อน จะสามารถเก็บรักษาผลลันจีให้มีคุณภาพดีที่สุดและมีอายุการเก็บรักษานานประมาณ 8, 14 และ 52 วัน ที่อุณหภูมิห้อง (28-33), 17 และ 5 องศาเซลเซียส ตามลำดับ

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรโดยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตลันจี้ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่จันและอำเภอแม่สาย สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1.1. สุ่มเลือกเกษตรกรที่เป็นชาวสวนลันจี้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มปรับปรุงคุณภาพผลผลิตลันจี้ โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างจำนวนสมาชิกสมาคมชาวสวนลันจี้มาร้อยละ 10 ของจำนวนสมาชิกของกลุ่มและใช้วิธีการสุ่มแบบตามความสะดวกได้จำนวนตัวอย่างดังนี้

-อำเภอเมือง สุ่มจากสมาชิกของสมาคมชาวสวนลันจี้ ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 250 ราย จะทำการสุ่มมาประมาณ 25 ตัวอย่าง

-อำเภอแม่จัน สุ่มจากสมาชิกของชมรมชาวสวนลันจี้ ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 98 ราย จะทำการสุ่มมา 10 ตัวอย่าง

-อำเภอแม่สาย สุ่มจากสมาชิกของกลุ่มผู้ปลูกลันจี้แม่สายซึ่งมีสมาชิกจำนวน 42 ราย จะทำการสุ่มมา 4 ราย รวมทั้งสิ้น 39 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลา แรงงานและเงินทุน

1.2 เก็บข้อมูลตามที่ต้องการจากการสัมภาษณ์ประกอบกับแบบสอบถาม ตามกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมา โดยแบบสอบถามที่ใช้ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

- ก. สภาพพื้นฐานทั่ว ๆ ไปของเกษตรกร
- ข. ภาวะการผลิต วิธีการผลิต และการตลาดลันจี้
- ค. ต้นทุนและรายได้จากการผลิตลันจี้
- ง. ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการตลาดลันจี้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร หนังสือการเพาะปลูกลันจี้และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการ กรมการค้าภายในและสภาวิจัยแห่งชาติ เป็นต้น

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตส้มในจังหวัดเชียงราย จะใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ประกอบตารางเป็นส่วนใหญ่ โดยมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$$\text{ก. การหาค่าร้อยละ} = (n / N) \times 100$$

$$n = \text{จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษา}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}$$

$$\text{ข. การหาค่าเฉลี่ย (x)} = \Sigma x_i / N$$

$$x = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\Sigma x_i = \text{ผลรวมของตัวอย่างที่ทำการศึกษา}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}$$

2. เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและรายได้ของเกษตรกรผู้ผลิตส้มในจังหวัดเชียงราย จะใช้สมการในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ก. ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนคงที่} + \text{ต้นทุนผันแปร}$$

$$\text{ข. รายได้(ต่อไร่ต่อปี)} = \text{จำนวนผลผลิตต่อไร่ต่อปี} \times \text{ราคาขายต่อกิโลกรัม}$$

$$\text{ค. รายได้สุทธิ(ต่อไร่ต่อปี)} = \text{รายได้} - \text{ต้นทุนผันแปร}$$

$$\text{ง. กำไรสุทธิ(ต่อไร่ต่อปี)} = \text{รายได้} - \text{ต้นทุนทั้งหมด}$$

เครื่องมือและอุปกรณ์ประกอบด้วย

- จอบ
- เลื่อยตัดกิ่ง
- กรรไกรตัดกิ่ง
- เครื่องฉีดยา

ค่าวัสดุประกอบด้วย

- ค่าหินสุ
- ค่าปุ๋ยเคมี
- ค่าปุ๋ยคอก
- ค่าสารเคมี

ค่าจ้างแรงงานประกอบด้วย

- ค่าจ้างแรงงานเตรียมดิน
- ค่าจ้างแรงงานใส่ปุ๋ย
- ค่าจ้างแรงงานตัดแต่งกิ่ง
- ค่าจ้างแรงงานฉีดสารเคมี
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิต
- ค่าจ้างแรงงานกำจัดวัชพืช

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงรายและลันจี้

สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศ มีชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 829 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 11,678 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 7,298,750 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ดูภาพที่ 1 ประกอบ)

ทิศเหนือ ติดต่อกับประเทศเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

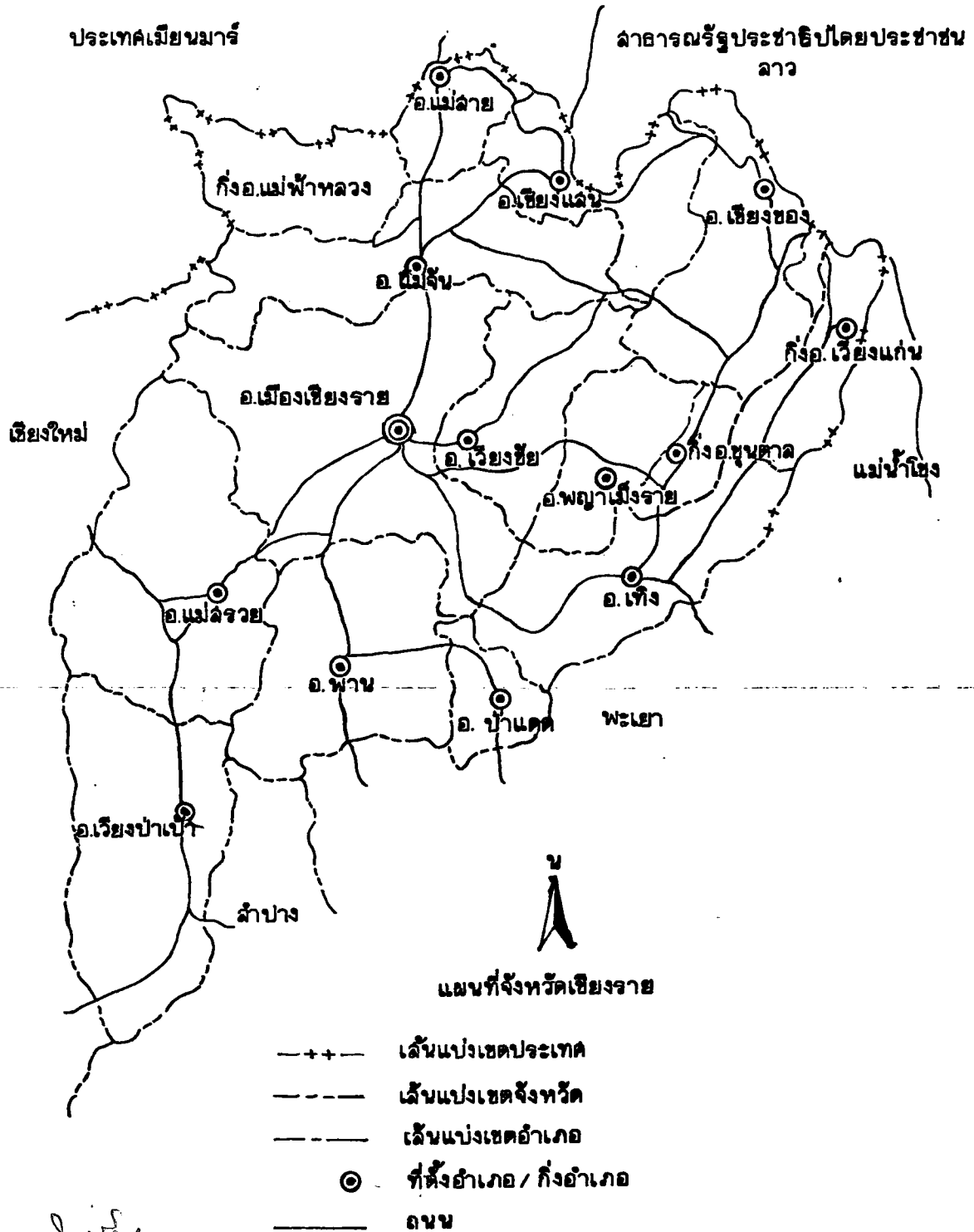
ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่และประเทศเมียนมาร์ แนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเมียนมาร์มีระยะทางประมาณ 130 กิโลเมตร บริเวณเขตอำเภอแม่จันและอำเภอแม่สายและแนวชายแดนที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร บริเวณเขตอำเภอแม่สาย, อำเภอเชียงแสน, อำเภอเชียงทองและกิ่งอำเภอเวียงแก่น

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศจัดอยู่ในประเภทเทือกเขาสูงในทวีปคอนเทเนอ (NORTH CONTINENTAL HIGHLAND) มีที่ราบสูงเป็นห่อมน ๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอเชียงทอง บริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ 1,500-2,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ที่ราบที่มีระดับสูงสุดคือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำลาว ทางตอนใต้ของอำเภอเวียงป่าเป้า ส่วนบริเวณที่ราบที่มีระดับต่ำสุดคือ ที่ราบลุ่มน้ำอิง ทางตอนใต้ของอำเภอเชียงทองเฉลี่ยระดับความสูงในพื้นที่ราบประมาณ 394 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ข้อที่ ๒

ภาพที่ ๑ อาณาเขตติดต่อของจังหวัดเชียงราย

ที่มา : (สำนักงานเกษตรจังหวัด, 2536)

สภาพภูมิอากาศ

จากที่ตั้งของจังหวัดซึ่งตั้งอยู่ทางเหนือสุดของประเทศ ทำให้ได้รับอิทธิพลจากทะเล ได้น้อย ประกอบกับภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงและป่าไม้จึงทำให้ระดับอุณหภูมิของแต่ละฤดูแตกต่างกันมาก โดยอุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายนและอุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์

การแบ่งฤดูกาลต่าง ๆ ตามระยะเวลา แบ่งได้ 3 ฤดู ดังนี้

- ฤดูร้อน เริ่มจากประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคม รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน
- ฤดูฝน เริ่มจากประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม รวมระยะเวลาประมาณ 5 เดือน
- ฤดูหนาว เริ่มจากประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ รวมระยะเวลาประมาณ 4 เดือน

ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,499.7 มม.ต่อปี ปริมาณน้ำฝนจะแปรผันตามระดับความสูงของพื้นที่และระหว่างเดือนพฤษภาคม-กันยายน โดยมีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคมและตกน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์วัดปริมาณไม่ได้ สำหรับปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ โดยเฉลี่ยจะสูงเกือบทั้งปี มีต่ำบ้างในเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน เป็นช่วงฤดูร้อน ระหว่างฤดูหนาวและฤดูร้อนจะเป็นช่วงฝนตกน้อยและมีอัตราการระเหยของน้ำสูง โดยเฉพาะเดือนเมษายนโดยทั่วไปจะมีอัตราการระเหยของน้ำสูงมาก

การคมนาคม

มีการคมนาคมที่สำคัญอยู่ 2 รูปแบบคือ ทางบกและทางอากาศ ส่วนทางน้ำเป็นลักษณะเส้นทางทางท่องเที่ยวธรรมชาติมากกว่า

ทางบก ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงเร่งรัดพัฒนา

ชนบท

1. ทางหลวงแผ่นดิน ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และ 110 ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญที่สุดตัดผ่านบริเวณตอนกลางของจังหวัดในแนวเหนือ-ใต้ ผ่านชุมชนที่สำคัญของจังหวัด เช่น ชุมชนเมืองพาน ชุมชนเมืองเชียงราช ชุมชนแม่จันและชุมชนแม่สาวย ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 109 เชื่อมระหว่างเชียงใหม่-เชียงรายผ่านชุมชนเวียงป่าเป้าและชุมชนแม่สรวย
2. ทางหลวงจังหวัด ได้แก่ ทางหลวงหมายเลขต่าง ๆ เช่น 1016, 1019, 1126, 1129 เป็นต้น ซึ่งเชื่อมระหว่างจังหวัดกับอำเภอและระหว่างอำเภอกับกิ่งอำเภอ
3. ทางหลวงเร่งรัดพัฒนาชนบทที่มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 1,577 กิโลเมตร แยกเป็นทางมาตรฐานมี 22 สาย ความยาวประมาณ 948 กิโลเมตรและทางพัฒนาแบบที่ 1 มี 15 สายความยาวประมาณ 593 กิโลเมตรและทางพัฒนาแบบอื่น ๆ 36 กิโลเมตร

ทางอากาศ จังหวัดเชียงรายมีสนามบินจำนวน 2 แห่ง เป็นสนามบินที่ใช้ในราชการ กองทัพอากาศ 1 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเชียงรายและสนามบินเพื่อการพาณิชย์ 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณตำบลบ้านดู่และตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย ในเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 110 เชียงรายแม่สาวย หลั ก.ม.ที่ 6+256 เป็นสนามบินพาณิชย์ที่สามารถรองรับเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ที่บิน ระหว่างประเทศได้ มีการติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารและเครื่องช่วยในการเดินอากาศที่มีประสิทธิภาพทันสมัย ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสนามบินได้มาตรฐานสากลของ ICAO. ปัจจุบันมีเครื่องบินติดต่อโดยตรงเชียงราย-กรุงเทพฯ ไปกลับทุกวัน วันละ 2 เที่ยวบิน และเที่ยวบินเชียงราย-เชียงใหม่ ไปกลับทุกวัน ๆ ละ 2 เที่ยวบิน

ทางน้ำ ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวตามลำน้ำที่สำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะลำน้ำกก ช่วงที่ความหนาแน่นในด้านการใช้น้ำมากที่สุดของแม่น้ำสาขานี้ ได้แก่ บริเวณตั้งแต่ ท่าเรืออำเภอเมืองเชียงราย ถึง ท่าดอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

การตลาดและโครงสร้างทางการตลาดของจังหวัดเชียงราย

โครงสร้างการตลาดในจังหวัดเชียงราย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ตลาดท้องถิ่นระดับตำบล หมายถึงการติดต่อซื้อขายในพื้นที่เพาะปลูกหรือแหล่งผลิตโดยตรง โดยพ่อค้าส่วนใหญ่จะเป็นผู้รวบรวมระดับตำบล จะเข้าไปรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร

ในฟาร์มหรือเป็นผู้รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในตำบลและรวบรวมจำหน่ายต่อไปให้กับผู้รับซื้อรายใหญ่ ระดับอำเภอหรือ จังหวัด

2. ตลาดระดับอำเภอ เป็นการติดต่อซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรในลักษณะที่ใหญ่ขึ้น โดยจะเป็นผู้รวบรวมรับซื้อผลผลิตจากพ่อค้าระดับตำบลแล้วนำจำหน่ายส่งให้โรงงานแปรรูปผลผลิต ในจังหวัดหรือจำหน่ายให้พ่อค้าในระดับจังหวัดและอาจติดต่อจำหน่ายให้พ่อค้าในตลาดกรุงเทพมหานครโดยตรงก็มีบ้างและนอกจากนี้อาจจะเป็นพ่อค้าที่เกิดจากการรวมตัวในระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมด้านการตลาด

3. ตลาดระดับจังหวัด หมายถึงการติดต่อการค้าระดับจังหวัดได้แก่ผู้รวบรวมผลผลิต จากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อจำหน่ายส่งให้กับพ่อค้าในกรุงเทพมหานครหรือโรงงานแปรรูป ผลผลิตซึ่งพ่อค้าระดับนี้มีการติดต่อซื้อขายที่มีอำนาจการต่อรองสูงและมีกลไกที่จะเป็นผู้กำหนดราคา ผลผลิตในแต่ละปีได้

4. ตลาดระดับส่งออก เนื่องจากจังหวัดเชียงรายนั้นมีชายแดนติดต่อกับประเทศ เมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและในระยะต่อไปการค้าชายกับต่างประเทศ ในภูมิภาคนี้เห็นว่า จะเจริญรุดหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะมีโครงการก่อสร้างถนนเข้าไปใน มณฑลสุรนาน ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนด้วยแล้ว นับว่าพ่อค้าระดับนี้กำลังเจริญเติบโตอย่างมาก สภาพในปัจจุบันของตลาดในระดับนี้เป็นลักษณะที่ขี้อมาและขายไป กล่าวคือซื้อวัตถุดิบเข้ามาจะ จำหน่ายให้โรงงานแปรรูปและส่งสินค้าที่ผลิตในประเทศจำหน่ายส่งออกไปยังต่างประเทศ

สภาพทั่ว ๆ ไปของลีนจี

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกลีนจี

1. ดิน ดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลควรเป็นดินที่มีหน้าดินลึกมีอินทรีย์ วัตถุมาก ดินร่วนเหนียวเป็นดินที่ลีนจีชอบมาก รองลงได้แก่ ดินร่วน ดินร่วนปนทรายหรือดินที่มี อินทรีย์วัตถุมากและมีฤทธิ์เป็นกรดอ่อน ๆ ถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดต่าง (pH) ระหว่าง 5-8 และข้อสำคัญไม่ว่าดินชนิดไหนก็ตาม ควรจะต้องระบายน้ำได้ดีและควรสูงจากระดับความสูงจาก ระดับน้ำทะเล 400 เมตร ขึ้นไป

2. อากาศ แห้งปลุกกลิ่นจืดที่สำคัญ โดยทั่วไปอยู่ในเขตที่มีเส้นรุ้งระหว่าง 20-30 องศา ลมที่พัดช่วยขึ้นได้ดีในที่มีอากาศเย็นในฤดูหนาวแต่ต้องไม่เป็นน้ำค้างแข็ง ในฤดูร้อนไม่ควรร้อนจัดหรืออุณหภูมิไม่ควรเกิน 40 องศาเซลเซียส

3. ความชื้นในอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปลุกกลิ่นจืดมี 2 ระยะ คือ ความชื้นในระยะก่อนออกดอกควรต่ำกว่าร้อยละ 80 และความชื้นในระยะจะติดผลควรอยู่ในช่วงร้อยละ 80-100

4. ความชื้นในดิน ลมจืดเป็นพืชที่ชอบน้ำแต่ไม่ชอบน้ำขังและปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 40-60 นิ้ว หรือ 1,000-1,500 มิลลิเมตรต่อปี

5. อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการออกดอกกลิ่นจืดควรต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส ไม่น้อยกว่า 250 ชั่วโมงหรือต่ำกว่า 10 องศาเซลเซียสไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง

การเตรียมพื้นที่ปลุกกลิ่นจืด

การเตรียมพื้นที่ปลูก มี 2 แบบ

1. แบบที่ลุ่ม ควรยกแปลงให้มีความกว้างของแปลงอย่างน้อย 6 เมตร ร่องลึก 1 เมตร กว้าง 2 เมตร เพื่อระบายน้ำในฤดูฝนและกักน้ำในฤดูแล้ง
2. แบบที่ดอน ควรจะปรับพื้นที่ให้เรียบหรือเพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

การวางระยะปลูก อาจทำได้ 4 แบบ คือ

1. แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส คือระหว่างต้นและแถวเท่ากัน เช่น ระหว่างต้น 12 เมตร ระหว่างแถว 12 เมตร
2. แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า คือระหว่างต้นแคบกว่าระหว่างแถว เช่น ระหว่างต้น 12 เมตร ระหว่างแถว 15 เมตร
3. แบบสามเหลี่ยม เป็นการปลูกสลับกัน ปลูกระหว่างต้นต่อต้นเท่ากัน วิธีนี้จะได้จำนวนต้นมากกว่าแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมาะสำหรับผู้ที่พื้นที่น้อย
4. แบบคดไปตามระดับของพื้นที่ เช่น ตามเชิงเขาระหว่างแถวอาจไม่เท่ากัน ทั้งนี้ แล้วแต่ความลาดเทของพื้นที่

การเตรียมหลุมปลูก หลุมที่จะปลูกลิ้นจี่ควรขุดให้กว้างยาวและลึกประมาณ 1 เมตร โดยแยกดินบนและล่างจากกัน กองไว้ปากหลุม แล้วตากดินทิ้งไว้อย่างน้อย 2 สัปดาห์ เพื่อให้แสงแดดฆ่าเชื้อโรคและเชื้อรา วัสดุที่ใช้รองก้นหลุมอาจเป็นฟางสุกหรือใบไม้แห้งที่ผุพังแล้ว แล้วผสมดินปนกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและบางส่วนของดินชั้นล่าง แล้วกลบลงไปหลุมจนเต็มปากหลุม โดยให้พูนสูงขึ้นมาจากพื้นดินเล็กน้อย เพื่อป้องกันการยุบตัว

การดูแลหลุมหลังการปลูก ในรายที่ปลูกลิ้นจี่ใหม่ ๆ ต้องหมั่นดูแลให้น้ำสม่ำเสมอจนกว่าจะตั้งตัวได้และที่สำคัญ คือ ต้องคอยระวังปลวกเข้ากัดกินหลักไม้ที่ปักไว้หรือวัสดุอื่น ๆ บริเวณโคนต้น ดังนั้น จึงควรใช้ยาฆ่าปลวกจำพวกคลอเดน คีลครีน ออลครีน อีตรา 2-3 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 20 ลิตร (ประมาณ 1 ถัง) ราดบริเวณหลุม โดยปกติการปฏิบัติดูแลรักษาลิ้นจี่มีขั้นตอน ดังนี้

1. การให้น้ำ ก่อนปลูกลิ้นจี่จะถึงอายุที่จะให้ผลควรให้น้ำตลอดปีเพื่อให้การเจริญเติบโตขึ้นและแข็งแรง เมื่อถึงอายุให้ผลแล้ว เมื่อเริ่มเข้าฤดูหนาวพยายามให้น้ำน้อยลงจนงดให้น้ำ แต่เมื่อเห็นดอกแน่นชัดแล้วจึงเพิ่มน้ำให้มากขึ้นตามขนาดของผล

2. การใส่ปุ๋ย ในรอบปีหนึ่งควรพรวนดินต้น ๆ รอบ ๆ บริเวณรัศมีของทรงพุ่มแบ่งปุ๋ยที่จะใส่ออกเป็น 4 ส่วน โดยใส่บริเวณรอบ ๆ ของพุ่ม 3 ส่วนอีก 1 ส่วน โรยบนพื้นดินภายในทรงพุ่มแต่ระวังอย่าใส่ปุ๋ยให้ชิดกับโคนต้น

3. การแต่งกิ่ง เพื่อให้ได้รับแสงแดด อากาศและลมถ่ายเทได้ดี ลดโรคและศัตรูพืชให้น้อยลง สะดวกในการดูแลปฏิบัติ เป็นการรักษาให้แก่ต้นลิ้นจี่ การตัดแต่งกิ่งพยายามอย่าให้มีกิ่งที่เป็นง่ามแฉบ ๆ เพราะจะทำให้ฉีกขาดง่ายและอย่าให้มีกิ่งในพุ่มมากนักและควรทำด้วยความระมัดระวังอย่าให้กิ่งฉีก ลิ้นจี่บางพันธุ์กิ่งมีมุมแฉบ เมื่อได้รับความกระทบกระเทือนก็จะฉีกได้ง่าย จึงควรป้องกันก่อนที่จะเกิดความเสียหายได้ดังนี้

- ก. ใช้ยางนอกรถจักรยานพันกิ่งทั้งสองเพื่ออุดง่ามที่มีมุมแฉบ
- ข. ใช้โซ่ตรึงกิ่งทั้งสอง โดยใช้ปลายโซ่เกี่ยวกับตาขอเหล็กซึ่งฝังอยู่ในเนื้อกิ่ง
- ค. สำหรับต้นที่กิ่งทำมุมแฉบหลาย ๆ กิ่งอาจใช้ห่วงเหล็กเจาะรูเป็นจุดตรึงโซ่ไว้

การออกดอกออกผล ลิ้นจี่ที่ปลูกรจากกิ่งตอน โดยเฉลี่ยจะเริ่มออกดอกเมื่ออายุราว 4-5 ปี ลิ้นจี่เริ่มออกดอกหลังจากได้รับอากาศหนาวอยู่ 4-6 สัปดาห์ ลิ้นจี่ทางภาคเหนือจะออกดอกราวเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ ติดผลราวปลายมีนาคมถึงต้นเมษายน ผลจะแก่ปลายพฤษภาคม ถึงต้นมิถุนายนส่วนลิ้นจี่ทางภาคกลางจะให้ผลก่อนประมาณ 1 เดือน

การทอผล จะทำเมื่อผลล้นจีเปลี่ยนสีจากเขียวเป็นแดงเรื่อ ๆ ซึ่งแสดงว่าเริ่มจะแก่ การทออาจใช้ถุงกระดาษหรือพลาสติก (ไม่เจาะแต่ตัดปลายถุง) ก็ได้ตามแต่จะหาได้สะดวก สำหรับการทอควรทอทั้งข้อ ผูกปากถุงกับโคนก้านข้อให้แน่นผลทั้งข้อจะอยู่ในถุง

การเก็บผล นับตั้งแต่ทอจนเก็บผลใช้เวลาประมาณ 20-25 วัน ผลล้นจีจะมีสีแดงเข้ม แดงปนชมพู ชาวสวนเรียกว่า "ร่องชาด" จึงเก็บได้ การเก็บผลควรเก็บเวลาประมาณ 09.00-10.00 นาฬิกา เพื่อให้หน้าค้างที่ติดผลอยู่แห้งไปให้หมดเสียก่อน ใช้กรรไกรตัดทั้งข้อพร้อมทั้งถุงที่ห่อผลล้นจีที่มีก้านติดอยู่ด้วยจะสะดวกกว่าที่ไม่มีก้านติด อย่างไรก็ตามการเก็บผลจะเข้าเฝ้าได้ ภาชนะที่ใส่ควรโปร่ง ระบายอากาศได้ดี

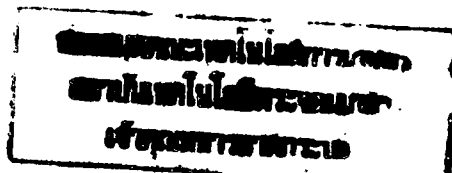
การจำหน่ายล้นจี ส่วนใหญ่จะขายที่สวนร้อยละ 58.59 รองลงมาขายตลาดภายในจังหวัดร้อยละ 13.38 ตลาดกรุงเทพฯร้อยละ 1.01 และตลาดต่างจังหวัด ร้อยละ 0.04 (แผนภาพที่ 2)

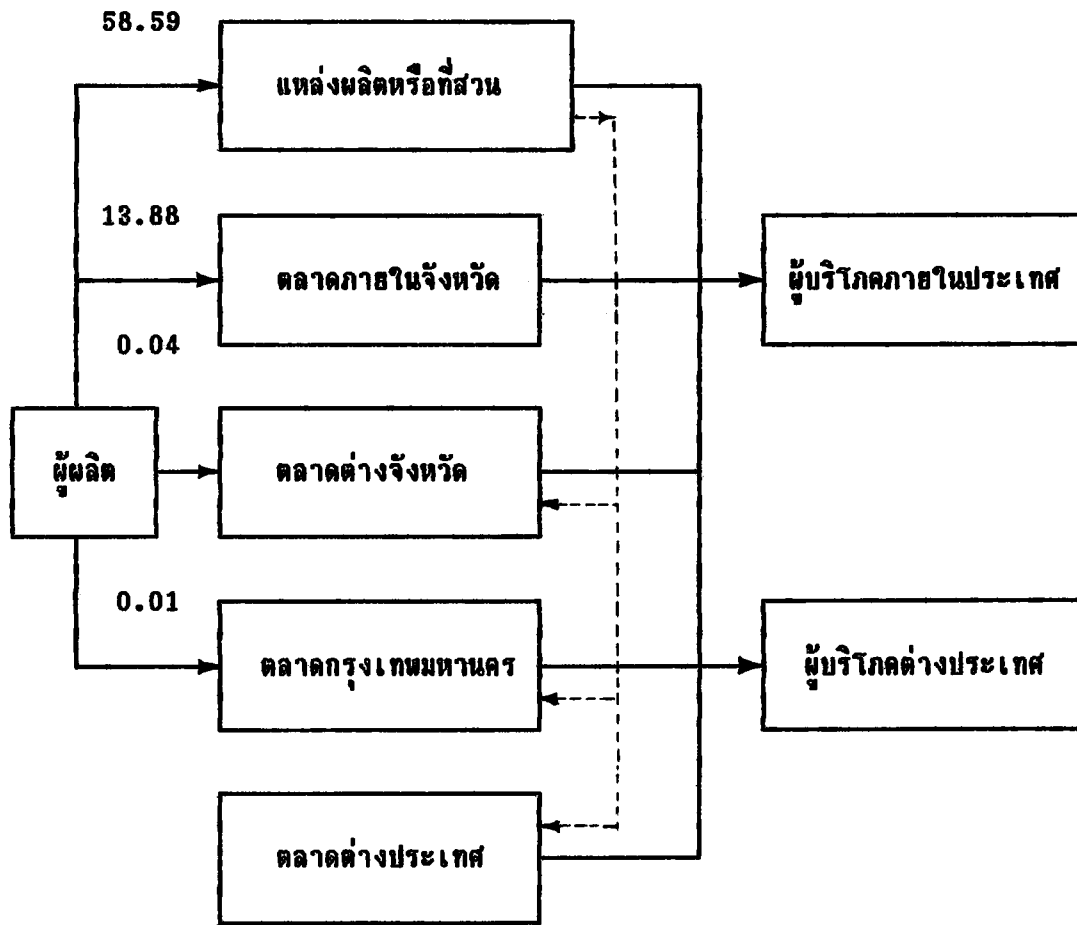
ศัตรูล้นจี

ไรล้นจี มีขนาดเล็กมากไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า โดยจะดูดน้ำเลี้ยงทำลายตาออกใบอ่อน ยอดและผล ใบที่ถูกทำลายจะมีอาการหงิกงอและโปร่งยิ่งขึ้น เป็นกระเปาะ ผิวใบบริเวณที่ถูกทำลายจะสร้างขนขึ้นส่วนกันแน่น เป็นขนกำมะหยี่ เมื่อเริ่มทำลายเส้นขนจะมีสีเขียว ต่อมาจะมีสีน้ำตาลเข้มขึ้นเรื่อย ๆ ไรล้นจีเท่าที่พบในประเทศไทยมี 3 ชนิดคือ ไรแดง (spider mite) ไรที่เป็นตัวทำ (predaceous mite) และไรกำมะหยี่หรือไรสนิม (itchee mite)

การป้องกันกำจัด

1. กรณีที่ไรระบาดไม่มากนัก ควรใช้วิธีตัดแต่งกิ่ง ใบ และยอดล้นจีที่ถูกทำลายทิ้งเสียแล้วเผาไฟให้หมด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด
2. สำหรับล้นจีที่มีการระบาดรุนแรง ควรใช้สารโคโคพอลและไตรเฮกซาทิน อัตรา 30 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งหน้าและหลังใบ ควรพ่นทันทีหลังจากตัดแต่งกิ่งและพ่นครั้งที่สอง เมื่อล้นจีเริ่มแตกใบอ่อนใหม่ ๆ

ภาพที่ 2 การจำหน่ายสินค้า

หมายเหตุ _____ หมายถึงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

----- หมายถึงผ่านพ่อค้าคนกลาง

ที่มา : (กรมส่งเสริมการเกษตร , 2533)

หนอนเจาะลำต้น เป็นหนอนตัวเล็ก ๆ เจาะลำต้นหรือกิ่งลึกลงไปเป็นแผลแล้วกัดกินกิ่งหรือลำต้น ลุกลามทั่วทั้งกิ่ง กิ่งจะพุดและตายในที่สุด

การป้องกันกำจัด ใช้สาร เอนดรินหรือมาลาไซออน หรือเซฟวิน ผสมน้ำหยอดตามรอยเจาะแล้วเอาดินเหนียวอุดทับอีกทีและหมั่นเข้าไปสังเกตตามพุ่มลึกลงทุกต้นในส่วน เมื่อพบผีเสื้อก็ให้จับทำลายเสียหรือใช้ไฟล่อนในเวลากลางวันเพื่อทำลายตัวแก่ที่มาเล่นไฟ

หนอนเจาะหัวผลลึกลง เริ่มจากตัวแก่ของแมลงไข่วิวที่ฐานรองดอกลึกลงเมื่อผสมดอกติด เจริญเป็นผลที่หุ้มไข้วแมลงนั้นไว้และเติบโตเป็นหนอนอยู่ภายในผล หนอนนี้ไม่ทำให้ผลร่วงแต่ผลลึกลงจะมีหนอนอยู่ภายในไม่นำรับประทาน

การป้องกันกำจัด ต้องเริ่มตั้งแต่ระยะต้น ๆ หากชาวสวนพ่นยากำจัดหนอนมาทุกระยะ เช่น ตอนแตกใบอ่อนมาเรื่อย ก็จะเป็นการป้องกันหนอนเจาะหัวผลลึกลงได้ด้วยแต่ถ้ามีหนอนอยู่ในผลแล้วจะไม่มีทางป้องกันได้

การแตกของผลลึกลง จะเป็นมากทางทิศตะวันตก เนื่องจากแดดเผาและเกิดสภาพแห้งแล้ง ในส่วนลึกลงนาน ๆ แล้วมีฝนตกลงมาจะทำให้ผลลึกลงทางด้านตะวันตกแตกมาก การท่อนจะช่วยลดความเข้มข้นของแสงแดดลงและลดเปอร์เซ็นต์การแตกได้

โรคใบด่าง โรคนี้เกิดจากการทำลายของไรแดงทำลายหน้าใบ ทำให้ใบด่างที่ไม่เป็นมัน คล้ายมีฝุ่นละอองติดอยู่การระบาดของโรคชนิดนี้จะระบาดในฤดูแล้ง ยิ่งอากาศร้อนอบอ้าวมากก็ยิ่งมีการขยายพันธุ์ของไรแดงมากเท่านั้น โรคใบด่างนี้ถ้าเป็นมาก ๆ ก็ทำให้ใบร่วงได้

การป้องกันกำจัด กำจัดในช่วงฤดูแล้งโดยการฉีดยาจากพวกกำมะถันผง เคลเทน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ภายใน 3 อาทิตย์และฉีดให้น้ำยาถูกทั้งด้านหน้าใบและหลังใบ

โรคยอดไหม้ มักจะเป็นกับยอดลึกลงที่แตกใบอ่อนใหม่แล้วไม่ได้ฉีดยาป้องกันแมลงอาการของโรคคือ ยอดอ่อนไหม้ ใบม้วน เหลือแต่ก้านใบสาเหตุเกิดจากหนอนชนิดหนึ่งเล็กมาก

ขอบกั้นด้านหลังใบอ่อน พอใบอ่อนที่ถูกหนอนกินแล้วครึ่งหนึ่งของความหนาของใบ เมื่อถูกแสงแดด ก็จะม้วนกลมเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลคล้ายรอสถูกไฟไหม้

การป้องกันกำจัด ทุกครั้งที่ลั่นจี่แตกใบอ่อนควรรัดซาพวกที่มีกลิ่นเหม็นเพื่อป้องกันผีเสื้อมาไข่ ใส่ยดอ่อนของลั่นจี่

โรคราดำ เป็นโรคเช่นเดียวกับที่เกิดกับลำไยและมะม่วง มีสาเหตุเกิดจากเชื้อราขึ้นปกคลุมใบ กิ่ง ช่อดอกและผล โรคราดำจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีแมลงพวกปากดูด เช่น เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้งหรือเพลี้ยจักจั่นมาดูดทำลายส่วนอ่อนของใบ ของกิ่งก้านที่ออกช่อใหม่หรืออาจจะเกิดจากการทำลายของคริ่ง

การป้องกัน ควรกำจัดแมลงที่เป็นต้นเหตุและทำส่วนลั่นจี่ให้สะอาดอยู่เสมอหรือใช้สารเคมีจำพวกทามารอน ไดเมทโฮเอก ในขณะที่ลั่นจี่กำลังแตกยอดอ่อนก็ได้

บทที่ 3

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ในจังหวัดเชียงราย ปีการเพาะปลูก 2535/36
จำนวน 39 ตัวอย่าง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ใน จังหวัดเชียงราย
ปีการเพาะปลูก 2535/36 สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับ
การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการผลิตลิ้นจี่ สภาพทางเศรษฐกิจ
ได้แก่ อาชีพอื่น ๆ นอกจากทำสวนลิ้นจี่ ลักษณะการถือครองที่ดิน รายได้และต้นทุนในผลิต
ของเกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่

เพศ

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.80 หรือจำนวน 28 ตัวอย่าง
และเป็นเพศหญิงร้อยละ 28.20 หรือจำนวน 11 ตัวอย่าง (ตารางที่ 6)

อายุ

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.77หรือจำนวน 12 ตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง
31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 23.08 หรือจำนวน 9 ตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ
20.52 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 15.38 หรือจำนวน 6
ตัวอย่าง มีอายุมากกว่า 60 ปีและร้อยละ 10.25 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี
(ตารางที่ 7)

ตารางที่ 6 เพศของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	28	71.80
หญิง	11	28.20
รวม	39	100.00

ตารางที่ 7 อายุของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30	4	10.25
31 - 40	12	30.77
41 - 50	9	23.08
51 - 60	8	20.52
มากกว่า 60	6	15.38
รวม	39	100.00

ศาสนา

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 89.74 หรือจำนวน 35 ตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธและร้อยละ 10.26 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่นับถือศาสนาคริสต์ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การนับถือศาสนาของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>ศาสนา</u>		
พุทธ	35	89.74
คริสต์	4	10.26
รวม	39	100.00

ระดับการศึกษา

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 58.98 หรือจำนวน 23 ตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 17.95 หรือจำนวน 7 ตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 15.38 หรือจำนวน 6 ตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ตารางที่ 9)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 51.28 หรือจำนวน 20 ตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ในช่วง 4-6 คน รองลงมาร้อยละ 30.77 หรือจำนวน 12 ตัวอย่างที่มีสมาชิกอยู่ในช่วง 1-3 คนและร้อยละ 17.95 หรือจำนวน 7 ตัวอย่างที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คนขึ้นไป (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	23	58.98
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	6	15.38
ประโยควิชาที่ขึ้นสูง(ปวส.)	7	17.95
ปริญญาตรี	3	7.69
รวม	39	100.00

สถานภาพสมรส

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 74.36 หรือจำนวน 29 ตัวอย่างที่แต่งงาน รองลงมาร้อยละ 17.95 หรือจำนวน 7 ตัวอย่างที่ยังเป็นโสดและร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่างที่เป็นหม้าย (ตารางที่ 10)

จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการผลิตสินค้า

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 35.90 หรือจำนวน 14 ตัวอย่างที่มีสมาชิกช่วยในการผลิตสินค้าจำนวน 2 คน รองลงมาร้อยละ 30.77 หรือจำนวน 12 ตัวอย่างที่มีสมาชิกช่วยในการผลิตสินค้าจำนวน 3 คน ร้อยละ 23.07 หรือจำนวน 9 ตัวอย่างที่มีสมาชิกช่วยในการผลิตสินค้าเพียงคนเดียวและร้อยละ 10.26 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่มีสมาชิกช่วยในการผลิตสินค้าจำนวน 4 คน (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและสถานภาพสมรสของเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>จำนวนสมาชิกในครัวเรือน</u>		
1 - 3	12	30.77
4 - 6	20	51.28
มากกว่า 6	7	17.95
รวม	39	100.00
<u>สถานภาพสมรส</u>		
แต่งงาน	29	74.36
โสด	7	17.95
หม้าย	3	7.69
รวม	39	100.00

ลักษณะการถือครองที่ดิน

เกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังจะมีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเองทั้ง 39 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถแบ่งตามขนาดพื้นที่ถือครองที่ดินเพื่อการผลิตมันสำปะหลังได้ดังนี้คือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 25.64 หรือจำนวน 10 ตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังต่ำกว่า 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 20.52 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างที่มีขนาดการถือครองพื้นที่เพื่อการผลิตมันสำปะหลังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือขนาด 8 ไร่และขนาดมากกว่า 30 ไร่ ร้อยละ 12.82 หรือจำนวน 5 ตัวอย่างที่มีขนาดการถือครองพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง 16-20 ไร่ ร้อยละ 10.25 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่มีขนาดการถือครองพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือมีขนาด 21-25 ไร่และมีขนาด 26-30 ไร่ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 11 จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการผลิตสินค้าของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการผลิตสินค้า	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	9	23.07
2	14	35.09
3	12	30.77
4	4	10.26
รวม	39	100.00

ตารางที่ 12 ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

ลักษณะการถือครองที่ดิน(ไร่)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10	10	25.64
10 - 15	8	20.52
16 - 20	5	12.82
21 - 25	4	10.25
26 - 30	4	10.25
มากกว่า 30	8	20.52
รวม	39	100.00

อาชีพอื่น ๆ นอกจากทำสวนลั่นจี่

เกษตรกรผู้ผลิตลั่นจี่ส่วนใหญ่ นอกจากทำสวนลั่นจี่แล้วทำสวนมะม่วง ร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 13 ตัวอย่าง รองลงมาร้อยละ 30.77 หรือจำนวน 12 ตัวอย่างที่ทำสวนลำไย ร้อยละ 25.64 หรือจำนวน 10 ตัวอย่างที่เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 20.51 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างที่ทำนา ร้อยละ 10.25 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่ทำไร่ซึ่งมีจำนวนตัวอย่างเท่ากับค้าขายและ ร้อยละ 12.82 หรือจำนวน 5 ตัวอย่างที่ทำอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ข้าราชการจำนวน 2 ตัวอย่าง รับจ้าง 1 ตัวอย่างและทำสวนผัก 2 ตัวอย่าง (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 อาชีพอื่น ๆ นอกจากทำสวนลั่นจี่ ^{1/}

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ทำสวนมะม่วง	13	33.33
ทำสวนลำไย	12	30.77
เลี้ยงสัตว์	10	25.64
ทำนา	8	20.51
ทำไร่	4	10.25
ค้าขาย	4	10.25
อื่น ๆ	5	12.82

หมายเหตุ ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดลั่นจี่ของเกษตรกรผู้ผลิต

จากการศึกษาด้านสภาพการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตลั่นจี่ ในจังหวัด เชียงราย ปีการเพาะปลูก 2535/36 ได้แก่ การเตรียมดิน พันธุ์ที่ปลูก การใช้ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง

การให้น้ำ การป้องกันโรคและแมลง การเก็บผลผลิต การจำหน่ายผลผลิตรายได้และต้นทุนในการผลิตสินค้าของเกษตรกร มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

วิธีการเตรียมดิน

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าทั้งหมดมีการเตรียมดินก่อนปลูกสินค้าทั้ง 39 ตัวอย่างซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ การเตรียมดินเพาะปลูกสินค้านั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่ของเกษตรกรว่าอยู่ที่ราบหรือที่ดอน สำหรับพื้นที่ราบซึ่งเป็นที่นาจะทำการขุดหลุมสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้าง 1.5 เมตรและลึก 75 เซนติเมตร แบ่งดินออกเป็น 2 ส่วนคือแยกดินชั้นบนและชั้นล่างออกจากกันแล้วผสมดินทั้งสองด้วยสเกลป หรือปุ๋ยคอก หลังจากนั้นเอาดินชั้นบนลงไปรองกันหลุมก่อนแล้วจึงปลูกต้นสินค้านั้นพร้อมกับปักหลักเพื่อไม่ให้ดินโยกไปมา เหยียบบริเวณโคนดินให้แน่นและมีลักษณะเป็นแอ่ง ไม่ควรกองดินที่โคนต้นจนมีลักษณะเนินขึ้นมา ส่วนกรณีที่เป็นพื้นที่ดอนนั้นจะต่างจากพื้นที่ราบตรงที่การเตรียมหลุมนั้นจะต้องขุดให้ลึกลงไปประมาณ 1 เมตร ส่วนดินตอนอื่นทำเช่นเดียวกับพื้นที่ราบ

พันธุ์ที่ปลูก

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 89.74 หรือจำนวน 35 ตัวอย่างที่นิยมปลูกพันธุ์สังข์ขาว รองลงมาร้อยละ 58.97 หรือจำนวน 23 ตัวอย่างที่ปลูกพันธุ์โอเอ็ชชะ ร้อยละ 28.21 หรือจำนวน 11 ตัวอย่างที่ปลูกพันธุ์จักรพรรดิและร้อยละ 12.82 หรือจำนวน 7 ตัวอย่างที่ปลูกพันธุ์กิมเจง (ตารางที่ 14)

สาเหตุที่เลือกปลูกพันธุ์นั้น

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 58.97 หรือจำนวน 23 ตัวอย่างที่ให้เหตุผลในการเลือกพันธุ์ปลูกว่าให้ผลผลิตมาก รองลงมาร้อยละ 48.72 หรือจำนวน 19 ตัวอย่างที่ให้เหตุผลว่า ราคาดี ร้อยละ 35.90 หรือจำนวน 14 ตัวอย่างที่ให้เหตุผลว่าเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ร้อยละ 17.95 หรือจำนวน 7 ตัวอย่างที่ให้เหตุผลว่าสาเหตุที่เลือกเพราะให้ผลผลิตเร็วกว่าพันธุ์อื่น ๆ และร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่างที่ให้เหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น มีความทนทานต่อโรคและแมลง ปลูกและดูแลรักษาง่ายกว่าพันธุ์อื่น ๆ และมีความเหมาะสมกับพื้นที่

ตารางที่ 14 พันธุ์ที่ปลูกและสาเหตุที่เลือกปลูกพันธุ์นั้น 1/

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>พันธุ์ที่ปลูก</u>		
สิงฮิวส	35	89.74
โธเฮียะ	23	58.97
จักรพรรดิ	11	28.21
กิมเจง	7	12.82
<u>สาเหตุที่เลือกปลูกพันธุ์นั้น</u>		
ให้ผลผลิตมาก	23	58.97
ราคาดี	19	48.72
เป็นที่นิยมของผู้บริโภค	14	35.90
ให้ผลผลิตเร็วกว่าพันธุ์อื่น ๆ	7	17.59
อื่น ๆ	3	7.69

หมายเหตุ: 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

แหล่งที่มาของพันธุ์นั้น

เกษตรกรผู้ผลิตพันธุ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.87 หรือจำนวน 37 ตัวอย่างที่ซื้อพันธุ์นั้น
มาปลูก รองลงมาร้อยละ 51.28 หรือจำนวน 20 ตัวอย่างที่ทำการขยายพันธุ์นั้นเองและ
ร้อยละ 5.13 หรือจำนวน 2 ตัวอย่างที่ได้พันธุ์นั้นมาจากเพื่อน (ตารางที่ 15)

การใช้ปุ๋ย

เกษตรกรผู้ผลิตลันจีทั้งหมดจำนวน 39 ตัวอย่างมีการใช้ปุ๋ยในการเพาะปลูกลันจีและ
สูตรปุ๋ยเคมีที่ใช้คือ 15-15-15 ปริมาณปุ๋ยที่ใช้จะเฉลี่ยตามอายุและขนาดทรงพุ่มของลันจีหลังจาก
ต้นอายุประมาณ 10 ปีขึ้นไปเฉลี่ยประมาณต้นละ 10-15 กิโลกรัม (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แหล่งที่มาของฟอสฟอรัสที่ปลูก

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>แหล่งที่มาของฟอสฟอรัส^{1/}</u>		
ซื้อ	37	94.87
ชยาสินค้าด้วยตนเอง	20	51.28
เพื่อนให้	2	5.13

หมายเหตุ ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การให้น้ำ

เกษตรกรผู้ผลิตลันจีส่วนใหญ่ร้อยละ 74.36 หรือจำนวน 29 ตัวอย่างที่ใช้วิธีการให้
น้ำแบบรดโคนต้น รดลงมาร้อยละ 20.52 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างที่ใช้วิธีให้น้ำแบบหอดและ
ร้อยละ 5.13 หรือจำนวน 2 ตัวอย่างที่ใช้วิธีการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ (ตารางที่ 16)

การตัดแต่งกิ่ง

เกษตรกรผู้ผลิตลันจีทั้งหมดจำนวน 39 ตัวอย่าง มีการตัดแต่งกิ่งลันจีโดยจะตัดแต่ง
กิ่งลันจีปีละ 1 ครั้งหลังจากเก็บผลผลิตแล้วเพื่อลดต้นทุนในการบำรุงรักษา

การแต่งกิ่ง

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.32 หรือจำนวน 30 ตัวอย่างที่มีการแต่งกิ่งลิ้นจี่ รองลงมาร้อยละ 23.08 หรือจำนวน 9 ตัวอย่างที่ไม่มีการแต่งกิ่งลิ้นจี่ (ตารางที่ 16)

การกำจัดวัชพืช

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.87 หรือจำนวน 37 ตัวอย่างที่ใช้วิธีการกำจัดวัชพืชโดยการตาก ถางหรือดาย รองลงมาร้อยละ 61.54 หรือจำนวน 24 ตัวอย่างที่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ร้อยละ 58.97 หรือจำนวน 23 ตัวอย่างที่ใช้วิธีการปลูกพืชคลุมดิน (ตารางที่ 16)

การป้องกันโรคและแมลง

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ทั้งหมดจำนวน 39 ตัวอย่างมีการป้องกันโรคและแมลง โดยการใช้สารเคมีในการป้องกัน รองลงมาร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 13 ตัวอย่างที่ใช้การตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง ร้อยละ 20.51 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างที่ใช้วิธีทำลายต้นที่เป็นโรค ร้อยละ 10.26 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่ใช้วิธีสูมไฟระหว่างต้นลิ้นจี่ (ตารางที่ 17)

การจำหน่ายผลผลิต

เกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่ร้อยละ 87.18 หรือจำนวน 34 ตัวอย่างที่ทำกาจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น รองลงมาร้อยละ 56.41 หรือจำนวน 22 ตัวอย่างที่ทำกาจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าปลีก ร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 13 ตัวอย่างที่ทำกาจำหน่ายให้กับพ่อค้าจากต่างจังหวัด ร้อยละ 10.25 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่ทำกาจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงงานแปรรูปผลไม้ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 16 การให้สัมภาษณ์ การแต่งตั้ง และการกำจัดวัชพืชของเกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่ง

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>การให้สัมภาษณ์</u>		
แบบรดโคนต้น	29	74.36
แบบหยด	8	20.51
แบบสปริงเกอร์	2	5.13
รวม	39	100.00
<u>การแต่งตั้ง</u>		
มี	30	76.92
ไม่มี	9	23.08
รวม	39	100.00
<u>การกำจัดวัชพืช</u>		
ใช้วัชชีดาก ถางหรือดาย	37	94.87
ใช้สารเคมี	24	61.54
ใช้วัชชีปลูกพืชคลุมดิน	23	58.97

หมายเหตุ ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 17 วิธีการป้องกันโรคและแมลงของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า 1/

วิธีการป้องกันโรคและแมลง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ใช้สารเคมี	39	100.00
ใช้วิธีก่อกำไรระหว่างต้นสินค้า	13	33.33
ใช้วิธีทำลายเฉพาะต้นที่เป็นโรค	8	20.51
ใช้วิธีตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง	4	10.26

หมายเหตุ: 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 18 การจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า 1/

การจำหน่ายผลผลิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น	34	87.18
พ่อค้าปลีก	22	56.41
พ่อค้ารวบรวมจากต่างจังหวัด	13	33.33
โรงงานแปรรูปผลไม้	4	10.25

หมายเหตุ: 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จำนวนผลผลิตขึ้นใจต่อไร่ต่อปี

เกษตรกรผู้ผลิตขึ้นใจร้อยละ 30.77 หรือจำนวน 12 ตัวอย่างที่ได้ผลผลิตอยู่ในช่วง 1,400-1,799 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาร้อยละ 20.52 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างที่ได้ผลผลิตอยู่ในช่วง 1,000-1,399 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 15.38 หรือจำนวน 6 ตัวอย่างที่ได้ผลผลิตต่ำกว่า 1,000 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 10.26 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างที่ได้ผลผลิตอยู่ในช่วง 1,800-2,199 กิโลกรัม/ไร่และร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่างที่ได้ผลผลิตมากกว่า 2,200 กิโลกรัม/ไร่ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวนผลผลิตจากการผลิตขึ้นใจของเกษตรกร ^{1/}

จำนวนผลผลิต (กก./ไร่/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000	6	15.38
1,000 - 1,399	8	20.52
1,400 - 1,799	12	30.77
1,800 - 2,199	4	10.26
มากกว่า 2,200	3	7.69
รวม	33	84.62

หมายเหตุ ^{1/} เกษตรกรที่ไม่ได้ผลผลิตจำนวน 6 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 15.38

รายได้จากการผลิตสินค้า

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าร้อยละ 30.77 หรือจำนวน 12 ตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยจากการผลิตสินค้า 47,985 บาท/ไร่/ปี รองลงมาร้อยละ 20.52 หรือจำนวน 8 ตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 35,985 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 15.38 หรือจำนวน 6 ตัวอย่างมีรายได้ 26,265 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 10.26 หรือจำนวน 4 ตัวอย่างมีรายได้ 59,985 บาท/ไร่/ปีและร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่างมีรายได้ 67,500 บาท/ไร่/ปี (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 รายได้จากการผลิตสินค้าของเกษตรกร ^{1/}

	รายได้ (บาท/ไร่/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า	30,000	12	30.77
	30,000 - 41,999	8	20.52
	42,000 - 53,999	6	15.38
	54,000 - 65,999	4	10.26
มากกว่า	66,000	3	7.69
รวม		33	84.62

หมายเหตุ ^{1/} เกษตรกรที่ไม่ได้ผลผลิตจำนวน 6 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 15.38

ต้นทุนการผลิตสินค้า

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าในจังหวัดเชียงราย ปีการเพาะปลูก 2535/36 จำนวน 39 ตัวอย่างซึ่งสามารถสรุปต้นทุนการผลิตสินค้าได้เป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนให้ผลผลิตตั้งแต่อายุ 1-3 ปี ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยผันแปร 1,995.00 บาทและต้นทุนคงที่เฉลี่ย 617.00 บาท ระยะให้ผลผลิต

ตั้งแต่อายุ 4 ปี มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยผันแปร 2,102.50 บาทและต้นทุนคงที่เฉลี่ย 617.00 บาท
(ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ต้นทุนการผลิตขั้นต้นของเกษตรกร

รายการ	บาท/ไร่/ปี
<u>ต้นทุนการผลิตขั้นต้นในระยะเวลาที่ยังไม่ให้ผลผลิต</u>	
<u>ปีที่ 1</u>	
1. ค่ากิ่งพันธุ์กิ่งละ 20 บาทจำนวน 16 ต้น	320.00
2. ค่าเตรียมหลุม ๆ ละ 10 บาทจำนวน 16 หลุม	160.00
3. ค่าปุ๋ยคอกหลุมละ 10 กก.ๆ 3 บาท จำนวน 16 หลุม	480.00
4. ค่าแรงงานในการให้น้ำ	525.00
5. ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืช	157.50
6. ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย	140.00
รวม	1,782.50
<u>ปีที่ 2 และปีที่ 3</u>	
1. ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	350.00
2. ค่าปุ๋ยคอก ต้นละ 15 กก.ๆ 3 บาท จำนวน 16 ต้น	720.00
3. ค่าแรงงานในการให้น้ำ	525.00
4. ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืช	157.50
5. ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย	140.00
6. ค่าแรงงานในการฉีดสารเคมี	40.00
7. ค่าแรงงานในการตัดแต่งกิ่ง	170.00
รวม	2,102.50
เฉลี่ยต้นทุนผันแปร 3 ปีแรก	1,995.00

ตารางที่ 21 (ต่อ)

รายการ	บาท/ไร่/ปี
<u>ต้นทุนการผลิตเงินในระยะเวลาที่ให้ผลผลิต</u>	
1. ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	350.00
2. ค่าปุ๋ยคอก ต้นละ 15 กก.ๆ 3 บาท จำนวน 16 ต้น	720.00
3. ค่าแรงงานในการให้น้ำ	525.00
4. ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืช	157.50
5. ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย	140.00
6. ค่าแรงงานในการฉีดสารเคมี	40.00
7. ค่าแรงงานในการตัดแต่งกิ่ง	170.00
รวม	2,102.50
<u>ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ ประกอบด้วย</u>	
จอบ	48.75
เลื่อยตัดกิ่ง	120.00
กรรไกรตัดกิ่ง	87.25
เครื่องฉีดยา	360.00
รวม	617.00

ตอนที่ 3 ปัญหาในการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้า

ปัญหาด้านการผลิต

เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 74.36 หรือจำนวน 29 ตัวอย่างที่ประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติมาก รองลงมาร้อยละ 53.85 หรือจำนวน 21 ตัวอย่างที่ประสบปัญหาโรคและแมลงรบกวน ร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 13 ตัวอย่างที่ประสบปัญหาผลร่วงและผลแตกและร้อยละ 25.64 หรือจำนวน 10 ตัวอย่างที่ประสบปัญหาเรื่องปุ๋ยราคาแพง (ตารางที่ 22)

ปัญหาด้านการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนร้อยละ 69.23 หรือจำนวน 27 ตัวอย่าง รองลงมาคือจำนวนผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีไม่มีความแน่นอนร้อยละ 56.41 หรือจำนวน 22 ตัวอย่าง ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ถูกกดราคา ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา และการคมนาคมไม่สะดวกร้อยละ 7.69 หรือจำนวน 3 ตัวอย่าง (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ปัญหาในการผลิตและการตลาด ^{1/}

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านการผลิต</u>		
ภัยธรรมชาติ	29	74.36
โรคและแมลงรบกวน	21	53.85
ผลแตกและผลร่วง	13	33.33
ปุ๋ยราคาแพง	10	25.64

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปัญหาด้านการตลาด		
ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	27	69.23
ผลผลิตไม่แน่นอน	22	56.41
อื่น ๆ	3	7.69

หมายเหตุ ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดลิ้นจี่ในจังหวัดเชียงราย ปีการเพาะปลูก 2535/36 มีวัตถุประสงค์คือศึกษาสภาพโดยทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการผลิตและการตลาด ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการผลิตและการตลาด โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ผลิตลิ้นจี่จำนวน 39 ตัวอย่าง สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 71.80 มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.77 ได้รับการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 58.97 มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 51.28 แต่ส่วนใหญ่แล้วสมาชิกที่ช่วยในการผลิตลิ้นจี่มีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 35.90 เกษตรกรทั้งหมดมีพื้นที่เป็นของตนเองและพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตลิ้นจี่ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ไร่คิดเป็นร้อยละ 25.64 นอกจากทำสวนลิ้นจี่แล้วส่วนใหญ่จะทำสวนมะม่วงคิดเป็นร้อยละ 33.33

สภาพการผลิตและการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดินเพาะปลูกโดยดูจากสภาพพื้นที่ของตนเองคือถ้าเป็นพื้นที่ราบจะเตรียมหลุมสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้าง 1 เมตรลึก 75 เซนติเมตรแต่ถ้าเป็นที่ค่อนจะเตรียมหลุมสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้าง 1 เมตรและลึก 1 เมตร พื้นที่นิยมปลูกกันมากคือพันธุ์ย้งยว คิดเป็นร้อยละ 89.74 และสาเหตุที่เลือกปลูกพันธุ์ลิ้นจี่ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าได้ผลผลิตมาก คิดเป็นร้อยละ 58.97 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรนั้นส่วนใหญ่จะใช้สูตร 15-15-15 โดยเฉลี่ยตามอายุและขนาดทรงพุ่มของลิ้นจี่ การป้องกันรักษาโรคและแมลงนั้นเกษตรกรทั้งหมดจะใช้สารเคมีในการป้องกันและรักษาโรคและแมลงที่เกิดขึ้น รองลงมาคือการตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่งคิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนการกำจัดวัชพืชเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 94.87 จะใช้วิธีการตาก ถางหรือคาย

การจัดจำหน่ายผลผลิตนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 87.18 รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 56.41 ที่จำหน่ายให้กับพ่อค้าปลีก

ปัญหาการผลิตและการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.38 ประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติ เช่น ลมแรง ซึ่งจะทำให้ต้นลิ้นจี่หักหรือล้มได้ หรือพายุลูกเห็บที่ทำให้ใบลิ้นจี่ได้รับความเสียหาย ซึ่งจะมีผลทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตน้อยแต่ต้องทำการบำรุงรักษามากขึ้น รองลงมาคือปัญหาทางด้านโรคและแมลงรบกวนคิดเป็นร้อยละ 53.85 ส่วนปัญหาทางการตลาดที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบนั้นคือราคาผลผลิตไม่แน่นอนคิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 56.41 ที่ประสบปัญหาด้านผลผลิตที่ได้นั้นไม่สม่ำเสมอในแต่ละปี

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรที่ทำสวนลิ้นจี่ควรจะต้องปลูกต้นไม้ล้อมรอบสวนลิ้นจี่เพื่อป้องกันต้นลิ้นจี่ล้มหรือกิ่งหักเพราะแรงลมและควรจะต้องดูแลสวนให้สะอาดอยู่เสมอเพื่อป้องกันการสะสมของเชื้อโรคที่อาจจะเกิดขึ้นกับต้นลิ้นจี่ได้
2. เกษตรกรผู้ผลิตควรจะต้องดูแลรักษาและบำรุงต้นลิ้นจี่ให้มีความสมบูรณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ต้นลิ้นจี่สามารถที่จะให้ผลผลิตได้อย่างเต็มที่ ไม่ควรรอจนสังเกตเห็นว่าต้นลิ้นจี่จะออกดอกติดผลแล้วจึงทำการบำรุงรักษาอย่างจริงจัง
3. เกษตรกรผู้ผลิตควรจะต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อต้นลิ้นจี่อย่างจริงจังและคอยสังเกตดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับต้นลิ้นจี่ เพื่อเตรียมการป้องกันแก้ไขก่อนและควรที่จะจดสถิติต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาการแตกใบ ระยะเวลาการให้ผลผลิต ปริมาณผลผลิตที่ได้รับจำนวนต้นที่ได้รับผลผลิตต่อไร่ต่อปี เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบำรุงรักษาต้นลิ้นจี่และช่วยลดต้นทุนในการผลิต
4. ในส่วนของสมาคมและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรชาวสวนลิ้นจี่ ควรจะมีการจัดกิจกรรมมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อนำสมาชิกให้ปฏิบัติตามขั้นตอนทางหลักวิชาการ เพื่อลดปัญหาผลผลิตไม่สม่ำเสมอทุกปีและแนะนำส่งเสริมให้เกิดเกษตรกรตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

5. รัฐบาลควรส่งเสริมการวิจัยปรับปรุงพันธุ์ เพื่อหาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและสม่ำเสมอทุกปีมีความต้านทานโรคและแมลงสูง เป็นที่นิยมของผู้บริโภค
6. รัฐบาลควรกำหนดเขตเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต รวมทั้งการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อลดอัตราการสูญเสียและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคภายในประเทศและนอกประเทศ
7. รัฐบาลควรจัดทำการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต และการตลาดของประเทศคู่แข่งขัน โดยเฉพาะด้านการผลิต เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผลิตของตนเองและเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการสนับสนุนของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร . 2524 . ลันจี้พันธุ์สังข์ขาว . กรุงเทพมหานคร : (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กรมส่งเสริมการเกษตร . 2534 . การปลูกลันจี้ . (พิมพ์ครั้งที่ 3) . กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ . 2529 . ลันจี้ . รายงานการค้าเรื่องลันจี้ . (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)
- กัลปพฤกษ์ ลีละวัฒน์ . 2534 . ผลกระทบของการใช้สารเคมี การลดอุณหภูมิและการใช้ฟิล์ม
พลาสติกห่อผลที่มีคุณภาพและอายุการเก็บรักษาของผลลันจี้ . กรุงเทพมหานคร :
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กองการค้าสินค้าเกษตร 2 . 2536 . ลันจี้ . (อัดสำเนา).
- กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร . 2535 . สถิติการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นปีการเพาะปลูก
2531/32-2533/34 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์
- วิจิตร วังใบ . 2526 . "พันธุ์ลันจี้" น. 1-5 . ชนิดและพันธุ์ไม้ผลเมืองไทย . ภาควิชา
พืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .
- ศรีมุล บุญรัตน์ . 2529 . การปลูกและการใช้เทคโนโลยีในการทำสวนลันจี้ . กรุงเทพมหานคร :
ชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย . 2536 . รายงานสภาพการปลูกไม้ผล . เชียงราย : (โรเนียว)
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย . 2536 . ข้อมูลการตลาดจังหวัดเชียงรายประจำปี 2535 .
เชียงราย : (โรเนียว)

